

Cartea întâmplărilor

Tatiana Niculescu
coordonator

Cartea întâmplărilor

Mistere, ciudățenii, uimiri

Ana Blandiana | Mircea Cărtărescu | Ioana Pârvulescu
Corina Șuteu | Gabriel Liiceanu | Cristina Cioabă
Gabriela Tabacu | Ioan-Florin Florescu | Monica Pillat
Florin Bican | Ioana Nicolaie | Augustin Cupșa
Marie-France Fauvet | Steiner Lone | Andreea Răsuceanu
Bogdan Răileanu | Mihaela Miroiu | Adriana Bittel
Marius Chivu | Alina Pavelescu | Jean A. Harris

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

*Fiți atenți la noul fiecărei zile
și veți vedea cum se naște miracolul.*

Constantin Noica

Ana Blandiana

© Radu Sandovici

Ana Blandiana – scriitoare și o voce puternică a societății civile. A publicat volume de poezie, proză și eseuri, răsplătite cu numeroase premii în țară și în străinătate. Printre cărțile de poezie se numără volumele *În dimineața de după moarte*, *La cules îngeri*, *Cartea albă a lui Arpagic*, *Balanța cu un singur talger*, *Soarele de apoi*, *Refluxul sensurilor*, *Patria mea A4*, *Orologiul fără ore*, *Variațiuni pe o temă dată*. Cărți de eseuri: *Cea mai frumoasă dintre lumile posibile*, *Coridoare de oglinzi*, *Autoportret cu palimpsest*, *Orașe de silabe*, *Ghicitul în mulțimi*, *Fals tratat de manipulare*, *Istoria ca viitor*. Cărți de proză: *Cele patru anotimpuri*, *Proiecte de trecut*, *Sertarul cu aplauze*, *Imitație de coșmar*, *Orașul topit și alte povestiri fantastice*, *Povestiri fantastice*. Cele mai recente premii internaționale: Premiul Canadian pentru Poezie „Griffin“, 2018, Premiul „Cununa de Aur“ (Struga), 2019 și Premiul „Ján Smrek“ (Bratislava, 2019).

În 2019 la Humanitas a apărut *Integrala poemelor* într-o ediție de colecție.

Dovezi

Ceea ce o să povestesc se poate relata în câteva fraze pe care faptul că sunt de neînțeles le obligă la austeritate și le împiedică să se lase dezvoltate. Singurul fel de a încerca să te apropii de sâmburul mic și dur al incompreensibilului este să te lași să aluneci înapoi și în adânc spre punctul de pornire, în cazul că a existat vreunul, sau să cauți experiențe paralele pentru a le compara în speranța că ar putea fi mai puțin ermetice.

Punctul de pornire este aici sentimentul pe care întotdeauna l-am avut că nu eu vreau să scriu, că nu eu îmi propun să scriu și că, în ultimă instanță, aș putea considera că nu mie mi se datorează ceea ce am scris vreodată. Și chiar dacă pagina finală, *non varietur* este rezultatul muncii mele – migăloase, întinse prin reveniri repetate și adesea obsedante pe lungi perioade de timp – nu mă pot împiedica să simt că este semnată oarecum abuziv cu numele meu. Deși îmi dau seama că este absurd, nu-mi pot reprima un mic sentiment de vinovăție pentru felul în care beneficiaz de daruri care nu mi se datorează în întregime.

Aș vrea însă să precizez că nu mă refer la inspirație, o noțiune ea însăși cu o definiție destul de puțin clară în acest domeniu unde totul plutește într-o luminoasă confuzie care, în cele mai fericite cazuri, ia forma unei aureole.

Dacă încerc să definesc inspirația, cel mai simplu este să povestesc senzația ciudată pe care o am când încep să scriu, senzația că mă aflu pe suprafața nesigură a unei gheți pe care lunec și nu reușesc să mă fixez (... atenția mi se mută mereu pe altceva, scriu o frază și mă opresc pentru că, între timp, mi-am amintit că trebuie să fac ceva, mă întorc, dar nu mai știu ce voiam să spun...) până într-o clipă – clipa inspirației! – când, deodată, sunt ajutată să stau pe loc, ca și când mi s-ar oferi un punct de sprijin ca să pot să mă țin, să nu mai alunec, să mă fixez, să încep să formulez curgător ideile pe care le aveam de mult, dar nu reușeam să le torn în formele materiale ale cuvintelor. Ea, inspirația, nu-mi aduce nici idei, nici cuvinte, ci doar uimirea că pot să le dau viață legându-le între ele. De aceea, ea nu lasă senzația miracolului, oricât de neobișnuite i-ar fi rezultatele, ci este doar o formă de noroc, o oportunitate, un declic binecuvântat care ridică zăgazul.

Deci ceea ce vreau eu să povestesc nu are legătură cu inspirația, mai mult, este, într-un fel, destul de greu de precizat, chiar opusul ei, pentru că nu se referă la favorizarea puterii mele de exprimare, ci – aproape dimpotrivă – la o intervenție din afară asupra ei.

Nu știu dacă precizarea mea are darul să limpezească sau să complice și mai mult lucrurile. În orice caz, simt că ceea ce vreau să povestesc nu se cuprinde în această aură generică care se numește, oarecum la întâmplare, *inspirație*. Și asta pentru că e vorba de ceva concret, aproape tehnic, care cere explicații precise, iar faptul că nu le primește naște, într-un mod scandalos, misterul.

Observ că această introducere – devenită aproape absconsă prin excesul de explicații care nu cred că reușesc să explice mare lucru – se transformă, cu fiecare rând în plus, într-o divagație menită să amâne intrarea în subiect. Este încă o amânare – ultima – adăugată anilor de când ceea ce m-am hotărât acum să povestesc s-a întâmplat, uimindu-mă, tulburându-mă, șocându-mă. Pe cât mă încăpățânam mai mult să

înțeleg, pe atât ideea de a-mi face publică uimirea mi se părea mai complicată. Și amânam. Cred că m-am hotărât acum pentru că invitația de a colabora la un volum colectiv de întâmplări misterioase sau stranii oferă relatării mele un statut modest, șansa de a apărea și de a se pierde printre altele, mai mult sau mai puțin asemănătoare, de a fi astfel mai oarecare, deci mai puțin esențială, mai neînspăimântătoare.

Întâmplarea este următoarea:

Cu mai mulți ani în urmă, citind cu atenție niște poezii într-un manuscris pentru a le introduce în computer, am observat că, în mai multe locuri, apăreau niște greșeli ciudate nu fără legătură între ele. Mai precis, din loc în loc, dar nu mereu, cuvintele conțineau litere greșite, ceea ce s-ar fi putut explica prin graba transcrierii gândului pe hârtie, dacă nu aș fi observat că greșelile nu erau aleatorii, că literele înlocuite nu erau înlocuite întâmplător, ci întotdeauna cu perechea lor fonetică. Era vorba întotdeauna de consoane care, dacă erau surde luau locul perechii lor sonore, sau, dacă erau sonore, eliminau perechea surdă. În loc de *p* apărea *b*, în loc de *m*, *n*, în loc de *d*, *t*, în loc de *s*, *z*, în loc de *c*, *g*, fără a greși în cadrul schimbării și fără a amesteca literele haotic. Am găsit astfel scris *câmb* în loc de *câmp*, *tulap* în loc de *dulap*, *agru* în loc de *acru*, *bărere* în loc de *părere*.

La început, am fost doar mirată, fără să mă neliniștesc, cred că mi s-a părut incitant și chiar nostim. Această rigoare a greșelilor legate conștiincios între ele trebuia să ducă la o cauză comună care, odată găsită, ar fi lămurit totul. Doar când am dedus că era vorba de greșeli care puteau apărea logic la dictare – unde pronunția sau urechea imperfectă confunda sunetele asemănătoare acustic, dar nu și semantic – am început să bănuiesc, tulburată, intenții și concluzii ascunse.

Am căutat, pentru a compara, manuscrise mai vechi și mai diverse, și fiecare investigație complica deducțiile și mă împiedica să mă calmez. În mod ciudat, greșelile nu apăreau în paginile de publicistică,

articole sau interviuri, unde graba și mai puțină grijă pentru stil le-ar fi făcut mai firești și mai fără importanță. Ele nu apăreau nici măcar în manuscrisele de proză cu fraze complicate și atent șlefuite. Greșelile disciplinate fonetic nu apăreau decât în manuscrisele poemelor. Deși nu renunțasem să-mi bat capul pentru a încerca să găsesc și o altă explicație posibilă, în sinea mea știam că singura motivație rațională a fenomenului – pentru că, în mod evident, avea consistența și logica unui fenomen – era existența dictării. Greșelile pe care le descopeream erau consecința procesului în care cineva rostește și altcineva scrie cuvintele pe care le-a auzit, care au ajuns până la urechea lui nu întotdeauna perfectă. De altfel, pornind de aici și mergând cu gândul mai departe – cum observarea greșelilor nu e mai veche de câteva decenii, m-am întrebat dacă greșelile puteau fi găsite în manuscrisele de tinerete, pe care nu le mai aveam, și dacă nu cumva ele apăreau doar o dată cu timpul și erau contemporane doar cu filtrul urechii degradat. Ajunsă în acest punct, problema părea mai degrabă medicală decât lingvistică și nu puteam să nu recunosc că devenea de-a dreptul stupidă și că nu aveam nici o șansă să-i găsesc un sens și o rezolvare decât strângându-mi curajul să o mut, pentru a o lăsa să înainteze, pe o cu totul altă șină. Pentru că, dacă nu am fost în stare să găsesc o altă explicație decât dictarea și dacă, în mod evident, eu sunt cel care scrie pe hârtie cuvintele, inevitabil singura întrebare care mai contează și căreia trebuie să-i găsesc răspunsul este: Cine este cel care rostește cuvintele? Cine este cel ce dictează?

Și aici totul se blochează, pentru că la întrebarea aceasta – din modestie, din decență, din spaimă – n-am avut niciodată curajul să răspund.

N-am avut niciodată reticențe în a mărturisi – ca și la începutul acestor pagini, de altfel – că nu mă simt întru totul unicul autor al versurilor mele, că nu sunt în stare să îmi asum singură nici mândria,

nici responsabilitatea lor, că, fără să pot înțelege și fără să pot explica, m-am simțit întotdeauna *asistată* în chinurile și bucuriile scrisului. Dar înaintea mea și după mine au mărturisit și vor mai mărturisi asta nenumărați poeți. O mărturisire care, de fiecare dată, și indiferent care i-ar fi forma, este în egală măsură un act de profundă umilință și unul de orgoliu fără margini.

Ceea ce este nou și înspăimântător în descoperirea mea – și ceea ce, de altfel, m-a împiedicat să o fac publică – este că aduce acestor impresii subiective, care puteau fi crezute sau nu, argumente obiective, concrete, tehnice, *dovezi*. Una e să susții că ai sentimentul, că ți se pare că ai legături directe cu supranaturalul și alta e să aduci proba scrisă a acestei timide afirmații. Mi se părea – și mi se pare și acum – că e ca și cum m-aș lăuda, așa cum se lăudau fără să clipească regii evului mediu că sunt de origine divină.

Din fericire, știi, ca orice cititor de romane polițiste – aș zice, pentru a coborî cu bun-simț nivelul discuției – că niciodată rezolvarea unui mister nu atinge înălțimea lui, iar instinctul îmi spune că nu există mai subtilă formă de înțelepciune decât păstrarea, protejarea misterului.

Singurul mod de a rezolva situația fără ieșire creată de descoperirea dovezilor dictării este să nu îndrăznesc, ba chiar să refuz să răspund la înspăimântătoarea întrebare aflată în miezul descoperirii: Cine și, mai ales, de ce rostește cuvintele?

Mircea Cărtărescu

© Silviu Guiman

Mircea Cărtărescu – poet, prozator, eseist, critic literar și publicist deținător al multor prestigioase premii internaționale. Este cel mai tradus scriitor român contemporan. După *Levantul*, epopeea al cărei personaj principal este poezia română, s-a dedicat prozei în volume precum *Nostalgia*, *Travesti*, trilogia *Orbitor*, *De ce iubim femeile*, *Frumoasele străine*, *Enciclopedia zmeilor*, *Solenoid*, *Melancolia*. Este autorul a numeroase articole de atitudine civică și al unei serii de jurnale dintre care cel mai recent, *Un om care scrie. Jurnal 2011-2017*, a fost publicat la Editura Humanitas în 2018. Cele mai recente premii: premiul internațional pentru literatură, Berlin (2012), Premiul Spycher Literaturpreis Leuk, Elveția (2013), Premiul Tormenta en un vaso, Apnai (2014), Premiul de stat al Austriei pentru literatură europeană (2015), Premiul Leteo, Spania (2017), Premio Formentor de las Letras (2018).

Oameni din altă lume

Neavând de lucru-n câmp“, mă gândesc să notez câteva momente pe care mi le mai amintesc, dar pe care încă nu mi le pot explica deplin, sau câteva „răscruci“ în viața mea pe care, într-adevăr, parcă mi-o spune o străină gură. Nu știu, de pildă, de ce-am notat în jurnal, când eram la New Orleans, în 1990, ceva de felul: „În noaptea asta m-a ferit Dumnezeu“. Nu-mi amintesc să se fi-ntâmplat nimic grav sau dramatic atunci. Lucruri care rămân sub pecetea tainei. Nu știu, la fel, despre ce-a fost vorba în ziua când criticul Regman mi-a spus că mi-a văzut ferparul într-un ziar. Nici nu știu dac-am notat vreodată (dar trebuie s-o fi făcut) întâlnirea mea cu Cornel Regman și soția lui, în stația de tramvai din Piața Galați, în dreptul acelei case-conac, cu geamuri trandafirii serile, care mă intriga atât de tare pe-atunci. Aveam spre treizeci de ani, eram și eu cu Cristina și m-am luminat când l-am văzut pe critic. Mi-era simpatic, deși avea faimă de caustic și mizantrop. „Domnule Cărtărescu, nici nu știți cât mă bucur că vă văd“, îmi spune, și se uită amândoi cu uimire la mine. „Ne-am întristat foarte tare zilele trecute“. „De ce, domnule Regman?“, îl întreb. Dar îmi răspunde soția: „Am văzut necrologul dvs. într-un ziar“. „Da, incredibil, scria că ați încetat din viață...“, confirmă și el. „Unde, în ce ziar?“, întreb zăpăcit. Ce era povestea asta? Amândoi,

oameni destul de în vârstă, erau sincer contrariați. „Nu mai știu. Unde era, Zorina?“ (nu știu dacă i-am reținut numele corect, oricum nu contează). „Nu mai știu. Dacă găsim ziarul pe-acasă vă sunăm.“ Numai că eu încă nu aveam telefon pe-atunci, și după ce ne-a venit tramvaiul nici că i-am mai văzut vreodată. El a murit în 1999, iar doamna Zorina mai trăia în 2008. N-am știut niciodată ce a fost cu povestea necrologului meu, din '86-'87 trebuie să fi fost, poate un an mai devreme. O farsă oribilă, o încurcătură de nume? Ceva fantastic și halucinant? Ca multe alte fapte schițate și neterminat din viața mea, povestea cu Regman mi-a rămas în minte, „o enigmă nesplicată între nouri de eres“.

Mai puțin grav, dar poate și mai grotesc a fost telefonul pe care l-am primit, în anii '90, de la o fată care mi-a spus dintr-o suflare că ne întâlniserăm cu o zi înainte. „V-ați întâlnit ieri cu mine? Eu ieri nici n-am ieșit în oraș“, i-am spus uluit. „Dumneavoastră erați, mi-ați spus numele. Erați... beat. Dar cum vă admir atât, am vorbit toată seara, am fost și într-un local. Acolo v-ați îmbătat și mai tare, ați început să-mi spuneți poezii... La sfârșit mi-ați dat numărul ăsta de telefon și mi-ați spus să vă sun“. Eram atât de consternat vorbind cu fata asta, că n-am găsit altceva să-i spun decât că n-am fost eu și că eu sunt un ins care nu se-mbată niciodată și nu agață fete dându-se drept altcineva. Nu pot să-mi imaginez cine o fi făcut mizeria asta.

În anii '80, când nu aveam telefon, sună cineva la ușă, după-amiaza, în apartamentul meu din Nada Florilor. Încă nu eram însurat, eram singur acasă. În pragul ușii – doi tineri, nu mi-i amintesc prea bine. Îmi spun că sunt păpușari la un teatru din Moldova, poate din Piatra Neamț, dar nu sunt sigur, și că au venit la București să mă cunoască. În marea, incredibila mea naivitate de-atunci, i-am invitat în casă și am petrecut orele următoare cu ei, bând bere și vorbind. Voiau să facă un spectacol după versurile mele. Mă trimiteau tot timpul în bucătărie să le aduc apă, dispărea când unul, când altul la baie... Au plecat

și n-am mai auzit niciodată de ei. Acum sunt convins că mi-au pus microfoane cine știe pe unde, în privința asta nu-i nici o enigmă.

Cum nu urmez vreo ordine, nici în timp, nici în felul subiectelor, mă-ntorc la perioada liceului. Aveam vreo 17 ani. Îmi amintesc seara de toamnă în care, pe la 9 sau chiar 9:30, am ieșit de la cenaclul unde mergeam săptămânal la „Cantemir“, când, la intrarea liceului, s-a apropiat de mine un necunoscut. Nu se-ntunecase încă de tot, seara era caldă și plăcută. Bărbatul avea-n jur de 30 de ani, era foarte brunet și ciupit de vărsat, cu fața mai transpirată decât văzusem eu pe cineva transpirat: era acoperită de fapt cu o peliculă de apă. Mi-a rămas foarte puternic în minte amănuntu-ăsta. A intrat în vorbă cu mine, m-a întrebat dac-am avut vreo activitate la liceu, i-am spus că am fost la cenaclu. Mi-a spus că și el citește, că a scris și poezii... Am luat-o amândoi, vorbind, către piață și, în dreptul intrării principale a liceului, bărbatul m-a întrebat dacă nu vreau să mergem la un local, să bem o bere împreună. Confuz și politicos, i-am spus că putem merge, și ne-am și-ndreptat spre strada Eminescu. Dar, ajuns pe celălalt trotuar, m-am răzgândit: aș fi ajuns prea târziu acasă, la părinți, și încă mirosind a băutură... Nu m-am mai dus cu insul ăla. Am ajuns acasă cu bine. A doua zi jucam ping-pong în sala de sport a liceului, când a venit la mine o colegă. Plinuță și brunetă, cred că o chema Olimpia sau Ofelia. Despre ea auzisem zvonuri vagi, pe care nu le crezusem și nici nu mă interesau. Cineva parcă spusese cândva că porecla ei era Lebăda neagră și că făcuse parte din grupuri care făceau orgii și alte chestii despre care nu știam în vremea aia nimic. Fata asta mai curând gravă și statuară, cu părul des lăsat pe umeri, total ne-erotică după părerea mea, mi-a spus atunci: „Mircea, lasă puțin jocul și ascultă-mă bine“. Am rânjit ca un prostănac (ce eram) și am continuat să joc. Atunci mi-a luat pur și simplu paleta din mână și, apropiindu-și fața de a mea, mi-a spus cu o intensitate extraordinară: „Ascultă-mă și să-ți

Cuprins

Tatiana Niculescu	<i>Un cuvânt înainte</i>	7
Ana Blandiana	Dovezi	18
Mircea Cărtărescu	Oameni din altă lume	24
Ioana Pârulescu	Primește cu simplitate tot ce ți se întâmplă	34
Corina Șuteu	Liliacul	50
Gabriel Liceanu	Ciudățeni, vise, tărâmurii	58
Cristina Cioabă	Ziua îngerului	70
Gabriela Tabacu	Supraviețuitoarele	82
Ioan-Florin Florescu	Un tango de neuitat	94
Monica Pillat	Despre neprevăzut	102
Florin Bican	„Cuvinte din lumea de dincolo“	116
Ioana Nicolaie	Brățara	130
Augustin Cupșa	Mansarda de la Fontainebleau	140
Marie-France Fauvet	Întoarcerea lui Maximon	158
Steinar Lone	O rețea de linii	166
Andreea Răsuceanu	Krapp	172
Bogdan Răileanu	Forță majoră	182
Mihaela Miroiu	Un curcubeu deasupra lumii sufletului meu	198

Adriana Bittel	Vili în lucruri	210
Marius Chivu	La distanță de doi	218
Alina Pavelescu	Sfânta Paraschiva a păduchilor	230
Jean A. Harris	Tarotul Matrioșcă	246